

3

Vragenuur: Vragen Beckerman

Vragen van het lid Beckerman aan de minister van Economische Zaken en Klimaat over **het bericht "Aardbeving met kracht van 3.2 bij Garrelsweer"**.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan mevrouw Beckerman, voor haar vraag aan de minister van Economische Zaken en Klimaat over het bericht "Aardbeving met kracht van 3.2 bij Garrelsweer". Het woord is aan mevrouw Beckerman van de SP.

□

Mevrouw Beckerman (SP):

"Pokke aardbeving. Ben er echt klaar mee. Kids huilend wakker." Dat zegt Mirjam. "Wat als er nu een nog zwaardere aardbeving komt en ons huis in elkaar stort? We worden al jaren aan het lijntje gehouden voor versterking." Dat zegt Jenny. "Ik ben altijd uren wakker na zo'n aardbeving in de nacht. Morgen weer een rondje schade aan huis opnemen. Melding van schade doen we al niet meer. Ze moeten nog komen voor de schade van meer dan anderhalf jaar geleden." Dat schrijft Anneloes.

Zomaar een paar reacties van gedupeerden over de aardbeving van vannacht. Maar de reacties die het hardst binnenkomen, zijn die van gedupeerden die alle hoop kwijt zijn dat er na vandaag wél wordt geluisterd. Zij zeggen: de manier waarop u, het kabinet, met ons omgaat, veroorzaakt veel meer schade dan die aardbevingen. Hanna, bijvoorbeeld, schrijft: het heeft de afgelopen jaren niet geholpen en ik geloof er niet meer in dat het nu wel gaat helpen. En dat is het probleem: het vertrouwen in de overheid is weg. Dit land wordt gerund als een bv. Of het nou de gedupeerde Groningers zijn, de toeslagenouders, de mensen die geraakt worden door de wooncrisis of vele anderen, ze wachten. En dan komt Shell, de medeveroorzaker. Ze willen er als een dief in de nacht vandoor. En wat doet het kabinet? Zijn prioriteit ligt bij Shell. Als in een reflex kwamen ze dezelfde dag met voorstellen, waaronder weer het afschaffen van de dividendbelasting. U stond meteen voor Shell klaar, niet voor ons. Er staan ruim 30.000 schades in Groningen open en negen jaar na Huizinge is pas 8% van het aantal te versterken huizen gedaan. U gaat dat nu afschalen. Mensen worden afgekocht en tegen elkaar opgezet, en als klap op de vuurpijl overweegt u nu de gaskraan weer verder open te draaien? Weet u wel wat u aanricht?

De voorzitter:

Dank u wel. Ik wil mevrouw Beckerman vragen via de voorzitter te praten; ik dank u wel. Het woord is aan de minister.

□

Minister Blok:

Voorzitter. De beving in Garrelsweer vannacht was een klap, letterlijk. En natuurlijk voor de mensen in het gebied, die weer wakker werden ... Mevrouw Beckerman beschrijft de persoonlijke belevenissen van een groot aantal mensen, ook vannacht weer. Dat kwam bovenop vele jaren waarin

mensen grote zorgen hebben over de bevingen en een grote invloed op hun dagelijks leven zien van de onzekerheid over de bevingen en de daarmee gepaard gaande schadeherstel- en versterkingsoperaties. Ik ben me daar terdege van bewust. Het betekent ook eens te meer dat de beslissing om de gaswinning van het grote Groningenveld zo snel mogelijk af te bouwen, een terechte is. Helaas is de realiteit dat die snelle afbouw er niet toe leidt dat de bevingen meteen stoppen. Het SodM wijst daar vandaag ook nog een keer op. Het zetten van de ondergrond zal waarschijnlijk nog jaren duren, dus helaas blijft er voor de bewoners van het gebied die voortdurende onzekerheid over bevingen die er mogelijk weer kunnen komen.

Daarmee is het grote belang van de versterkingsoperatie nog eens een keer onderstreept. Mevrouw Beckerman wijst erop — dat is ook precies wat ik tijdens mijn bezoek in het gebied rechtstreeks hoorde van mensen — hoezeer velen het gevoel hebben dat hun beloofd is dat er snel herstel zou plaatsvinden en dat velen wachten. Gelukkig heeft er een aantal hersteloperaties plaatsgevonden, maar er zijn inderdaad duizenden Groningers die wachten. Dat is ook de reden dat het kabinet met de meest betrokken partijen op alle mogelijke manieren heeft gekeken hoe we de versterking kunnen versnellen, dit naast het feit dat er natuurlijk een goede schadeafhandeling moet zijn. De plannen die wij daarvoor hebben uitgewerkt en die wij nu ook met grote voortvarendheid in werking zetten, hebben wij vandaag — dat is een toevallige samenkomst — naar de Kamer gestuurd. U heeft vandaag een brief gekregen over hoe wij de versterkingsoperatie willen versnellen. Nogmaals, de beving van vannacht onderstreept nog een keer hoe belangrijk dat is.

Dan wijst mevrouw Beckerman op het feit dat we een tegenvaller hebben bij het in bedrijf komen van de stikstof-fabriek. Die stikstof-fabriek wordt inderdaad gebouwd om daarmee de winning in Groningen snel naar nul te kunnen afschalen. We hebben de stikstof-fabriek nodig om geïmporteerd gas zo te mengen dat het geschikt wordt voor huishoudens. We hadden gehoopt dat de stikstof-fabriek in het voorjaar klaar zou zijn. Er zijn vertragingen, soms ook in belangrijke mate samenhangend met corona, waardoor het naar alle waarschijnlijkheid komende zomer wordt. Dat is een extra tegenslag. Daar heeft mevrouw Beckerman gelijk in, maar ik kan de vertraging, waarvoor een plausibele reden is, nu niet veranderen. Ik kan ook niet veranderen dat dat betekent dat de berekening over de winning nog een keer moet worden gedaan, in ieder geval voor het komende jaar. Laat er geen twijfel over bestaan dat we naar nul gaan. Dat wetsvoorstel is klaargemaakt; we gaan naar nul. Dit kan. De precieze gevolgen kan ik nog niet aan u meegeven. Dat zal komend voorjaar zijn. Het wordt nu berekend. Die berekeningen zullen dan in consultatie worden gegeven. Het is ontzettend vervelend dat dat een nieuwe onzekerheid met zich meebrengt, maar het betekent niet een andere beslissing over het uiteindelijk en op korte termijn naar nul gaan van de winning in Groningen.

Mevrouw Beckerman (SP):

Ik moet zeggen dat het me na zo'n nacht altijd moeite kost om me weer op te laden voor zo'n debat en te hopen dat het zin heeft, en dat het zin heeft om die mondelinge vragen te stellen. Ik moet zeggen dat het me echt zwaar valt. De warmte die uitgestraald wordt door het kabinet voor Shell staat zo in contrast met die kilheid voor ons. Ik kan het

gewoon niet geloven. De meeste woorden hier gaan over het weer verder opendraaien van de gaskraan. Vandaag nog komt die oproep van SodM, die zegt dat mogelijk nog meer dan tien jaar gaat duren. Het enige wat u wel kunt doen, is alle aandacht zetten op snel schadeherstel en versterking. Dan presenteert de minister hier een versnellingspakket dat gewoon betekent dat heel veel mensen die in zo'n kapot huis zitten, helemaal niet meer in aanmerking komen, en dat er met nattevingerwerk wordt gezegd: we strepen er een heleboel weg. Waar is de garantie dat die gaskraan niet meer verder opengaat? Waar is de garantie dat er eindelijk een crisisaanpak komt, na zo veel jaren ellende?

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Blok:

Voorzitter. Mevrouw Beckerman legt een relatie tussen het vertrek van het hoofdkantoor van Shell en de beving in Groningen. Het feit dat we de schadeafhandeling juist hebben weggehaald bij de NAM — de NAM is voor 50% van Shell en voor 50% van Exxon — onderstreept juist dat wij bij die schadeafhandeling niet afhankelijk zijn van Shell en Exxon, maar wel de kosten op hen verhalen. Daarover zijn ook afspraken met ze gemaakt, die inhouden dat de achterliggende maatschappijen, Shell en Exxon, daarbij betrokken blijven. Dus die beslissing heeft geen consequentie voor de schadeafhandeling. Dat zou ook echt niet anders moeten zijn.

Nogmaals, de grote urgentie van de versterkingsoperatie wordt alleen maar verder onderstreept. Ik heb met zoveel woorden aangegeven dat de beslissing om naar nul af te bouwen voor het kabinet nooit ter discussie heeft gestaan. Wat natuurlijk een tegenslag is, is dat de stikstoffabriek een aantal maanden later klaar is. Dat is vooral een tegenslag voor de mensen in het gebied, want dat brengt onzekerheid met zich mee, onzekerheid waarvan ze al veel te veel hebben. Dat realiseer ik me. Ik kan de feiten daar niet veranderen. Er is een tegenvaller in die bouw, en dat kan dus betekenen dat er gedurende een tijdje extra moet worden gewonnen. Maar dat betekent niet dat daarmee de hele beslissing om zo snel mogelijk te sluiten ter discussie staat. Dat staat die nadrukkelijk niet. De winning in Groningen wordt beëindigd.

De voorzitter:

Dank u wel. Tot slot mevrouw Beckerman.

Mevrouw Beckerman (SP):

De minister zegt: ik kan de feiten niet veranderen. U kunt de feiten wél veranderen. U kunt nu kiezen voor een crisisaanpak, waartoe de Ombudsman, SodM en vele anderen u al jaren hebben opgeroepen. Die crisisaanpak is er nog steeds niet. U kunt niks doen aan de aardbevingen. U kunt er wél iets aan doen dat mensen zeggen: wij lopen meer schade op door de manier waarop de Staat met ons omgaat dan door de aardbevingen zelf. Kies voor die crisisaanpak. Los die schade nu echt op en draai die gaskraan dicht. Al die gebroken beloftes slopen ons.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Beckerman. Het woord is nog even aan de minister.

Minister Blok:

Het SodM en de Ombudsman hebben inderdaad gepleit voor een crisisaanpak. Collega Ollongren en ik hebben afgelopen week uitgebreid gesproken met de Ombudsman om met hem te verkennen waar er stappen gezet kunnen worden. U zult overigens van ons nog een uitgebreidere reactie op het rapport krijgen. Tegelijkertijd hadden wij al het initiatief genomen om die versterking, die inderdaad zo cruciaal is, te versnellen. Dat is ook precies de reden waarom u vandaag al een brief hebt gekregen over de manier waarop we die versterking gaan versnellen. Die samenloop is toevallig, want de brief was klaar en die zou sowieso vandaag worden verstuurd. Nogmaals, dat zou ook zonder de beving van vannacht in Garrelsweer het geval zijn geweest. Die beving illustreert nog een keer hoe groot de verantwoordelijkheid is. Dat voelt het kabinet ook zo.

De voorzitter:

Dank u wel en dank aan mevrouw Beckerman. Er zijn een paar vervolgvragen. Allereerst mevrouw Agnes Mulder van het CDA en dan de heer Romke de Jong van D66, de heer Nijboer van de PvdA, mevrouw De Vries van de VVD en mevrouw Kröger van GroenLinks.

Mevrouw Agnes Mulder (CDA):

Ik was onlangs op werkbezoek in Groningen met het Platform Kerk en Aardbeving. Ik maakte een rondje rondom Loppersum en heb verschillende mensen gesproken. De moedeloosheid die mevrouw Beckerman aanstipt, heb ik daar ook gemerkt. Dat gaat je niet in de koude kleren zitten. Op het moment dat er dan zo'n aardbeving is, raakt dat je. Ik denk dat wij dat allemaal als woordvoerders hier hebben. Wij kunnen daarover gelukkig binnenkort een uitgebreid debat hebben met de minister. Mijn vraag nu gaat erover dat gisteren het SodM had aangegeven dat er een verhoogde seismische activiteit was en dat er eigenlijk over grenzen heen is gegaan. Ik vind dat ernstig. Hoe kunnen we dat in de toekomst voorkomen, als we nog tien jaar met aardbevingen te maken hebben? Hoe kunnen we er nog meer bovenop zitten met elkaar, zodat het hopelijk minder gebeurt als we daar strenger op zijn? Of moeten we de normen aanpassen?

Minister Blok:

De crux is de snelle afbouw van de gaswinning. Het SodM heeft er inderdaad nogmaals nadrukkelijk op gewezen dat de kans op bevingen door de zetting van de ondergrond ook met die snelle afbouw nog een heel aantal jaren reëel is. Het is heel onbevredigend, vooral weer voor de bewoners, ook voor de bewoners die mevrouw Mulder recent weer gesproken heeft. We spreken die overigens allemaal regelmatig. De afbouw gaat zo snel als dat kan. U weet dat ik ook kijk of we het via de inzet van de berging in Grijskerk nog wat kunnen versnellen. Maar echt, het gaat naar nul en echt zo snel als mogelijk. Omdat de mogelijkheid van bevingen ook met die afbouw naar nul zeer reëel blijft, moeten we die versterkingsoperatie dus met volle energie en, hoe moeilijk dat ook is, zo snel als mogelijk doen. Ik

kom nu terug op de andere brief die u vandaag heeft gekregen, want dat is de reden dat het kabinet die plannen samen met de mensen die het daar moeten uitvoeren, heeft uitgewerkt. Die versterking is namelijk naast de afbouw naar nul het logische antwoord op die kans op bevingen, die nog een aantal jaren realiteit zal zijn.

Mevrouw Agnes Mulder (CDA):

Mijn vraag ging concreet over de grenswaarde in de Mijnbouwwet. Die is overschreden en ik wil daar graag een antwoord op hebben van de minister. Hoe gaat hij dat in de toekomst voorkomen? Wellicht zou dat ook effect hebben gehad op wel of niet deze aardbeving. Ik weet het niet, hè. Ik ben daar geen expert in, maar we hebben het SodM en dat zegt dat er een grenswaarde is. Die grenswaarde is er niet voor niets en die grenswaarde is overschreden. Ik heb daar als CDA'er ontzettend veel moeite mee. Dus ik wil graag van de minister weten wat hij daaraan gaat doen.

Minister Blok:

Vanwege de kracht van de beving zal er een specifiek onderzoek plaatsvinden naar deze beving. Ik vind het logisch dat we bij het verslag over het onderzoek naar deze beving, ook specifiek ingaan op de vraag over de grenswaarde die het SodM en mevrouw Mulder stellen.

De heer Romke de Jong (D66):

We hoorden mevrouw Beckerman haar betoog en haar vragen eigenlijk beginnen met berichtjes, berichtjes over burgers die er bang door zijn, die er klaar mee zijn en die angst ervaren. Dat raakt ons allemaal. Ik ben ook nieuwsgierig hoe de minister nu reflecteert op de mentale klachten die Groningers ervaren en het programma dat er ligt. Voorziet de minister ook een uitbreiding van dat programma?

Minister Blok:

De mentale klap is enorm. Ik vond het heel logisch dat mevrouw Beckerman begon met een aantal citaten, omdat die illustreren wat het voor die mensen betekent, iedere keer dat er weer zo'n beving plaatsvindt. Dat komt boven op wat wij allemaal bij onze eigen bezoeken ook constateren. Er komen bij deze mensen niet alleen oude herinneringen boven, maar er sluipt ook een enorme onzekerheid binnen. Dat is een realiteit. De heer De Jong weet dat er naast de financiële en technische aanpak van én de schade én de versterking een uitgebreid pakket aan én maatschappelijke én psychologische ondersteuning is. Er is ook een pakket voor schrijnende gevallen, waarbij een heel aantal problemen samenkomen, zowel persoonlijke problemen en psychische nood als de fysieke schade ten gevolge van aardbevingen.

Ik heb niet onmiddellijk een indicatie dat er nu behoefte is aan uitbreiding daarvan. Ik heb vanochtend natuurlijk even contact gehad met de burgemeester en de commissaris van de Koning, maar het was zo pril dat zij daar ook nog geen beeld van hadden. Ik was van plan om volgende week naar het gebied te gaan, maar ik ga nu echt kijken of ik dat naar voren kan trekken. Ik sta ook helemaal open voor een vraag als de heer De Jong stelt: leidt dit nu tot additionele vragen? Alleen heb ik die indicatie op dit moment niet.

De heer Nijboer (PvdA):

De aardbeving van vannacht staat in de top vijf van grootste aardbevingen in Groningen en nog vele tientallen jaren zullen dergelijke aardbevingen schade en onrust blijven veroorzaken. Ik vraag de minister hoe hij ervoor zorgt dat Shell, en daarmee de NAM, de rekening blijft voldoen. Ik ben bang dat Shell als een dief in de nacht gaat vertrekken. Zij zijn maar in één ding geïnteresseerd en dat is geld. Als ze weggaan, heeft de minister 2 miljard klaarstaan, terwijl volgens de PvdA de reactie moet zijn: Shell, Exxon en de Staat hebben vele honderden miljarden aan Groningen verdiend. Zij zullen tot op de laatste cent moeten compenseren. Hoe zorgt de minister ervoor dat dat gebeurt? Ze zijn namelijk niet bereid om dat te doen. Ze procederen zich kapot tegen de Staat en de belastingbetaler blijft met de rekening zitten.

Minister Blok:

De heer Nijboer legt, net als mevrouw Beckerman eerder, een relatie tussen de beslissing van Shell om het hoofdkantoor te verplaatsten en de aansprakelijkheid van de NAM. Die aansprakelijkheid voor de schade als gevolg van de gaswinning is 50% voor Shell en 50% voor Exxon. Ik begrijp dat ze achter elkaar genoemd worden, omdat dit in de tijd bij elkaar komt, maar die relatie is er niet. De heer Nijboer weet dat die relatie er niet is, omdat we heel bewust schadeafhandeling en herstel weggehaald hebben bij de NAM en naar de overheid hebben getrokken. Daarbij was wel de boodschap: die schade wordt verhaald op de NAM en daarmee op de aandeelhouders. De schade wordt overigens voor een heel groot deel, namelijk zo'n 70%, verhaald op de Nederlandse belastingbetaler. Dat komt doordat de Nederlandse overheid direct en indirect een groot deel van die gasinkomsten kreeg. Dat komt daarmee hoe dan ook bij de Nederlandse belastingbetaler terecht. Maar we gaan die schade betalen, dus daar mag geen twijfel over bestaan.

Er is inderdaad een dispuut tussen de NAM en de Staat over welke schade nog wel te verhalen is en welke niet. Daar heb ik de Kamer ook over geïnformeerd. Ik heb vertrouwen in de positie van de Nederlandse Staat en dat we die schade kunnen verhalen. Ik moet inderdaad wel constateren dat de NAM bestrijdt dat alle schade te verhalen is. Het is niet zo dat zij geen schade willen betalen. Het dispuut gaat over welk deel zij voor hun rekening willen nemen. Dat zal de mensen met schade niet raken. Die krijgen gewoon een vergoeding.

Mevrouw Aukje de Vries (VVD):

Mijn collega's hebben ook al aangegeven dat dit echt een hele stevige aardbeving was. Ik denk dat wij als woordvoerders allemaal heel veel met gedupeerden hebben gesproken en vaak genoeg mensen voor ons hebben zien staan met tranen in de ogen. Dat raakt iedereen volgens mij. Ik vind het goed dat er een analyse wordt gemaakt van die beving, maar ik denk dat het nog belangrijker is dat die onzekerheid van de mensen wordt weggenomen. Ik denk dat wij ons nauwelijks kunnen voorstellen wat het betekent als je midden in de nacht door een aardbeving wakker wordt en wat je dan denkt en precies voelt. Ik denk dat het vreselijk moet zijn. Wij zijn recent in het gebied geweest. Er waren problemen met mestkelders en drainage bij een boer in Godlinze. Er waren nog problemen met de afhandeling van alle processen. Het lijkt knokken tegen de Staat. Ik zou zo graag

zien dat er een oplossingsgerichte manier van werken komt, waarbij we kijken hoe we kunnen helpen en problemen kunnen oplossen, in plaats van allemaal regeltjes en procedures te hanteren. Ik ben benieuwd hoe de minister dat wil gaan doen.

Minister Blok:

Nogmaals, de impact van de onzekerheid, ook nog samen met zo'n beving, onderschat ik helemaal niet. Net als de Kamerleden spreek ik met grote regelmaat de mensen die het betreft, met alle emoties die daarbij horen. Daarbij hoort ook het eerlijke verhaal dat de gaswinning snel naar nul gaat, maar desondanks nog jarenlang die dreiging van bevingen blijft, waardoor er versterkt moet worden.

Dan komen we op de procedures. Er is een schadeafhandeldingsdeel en een versterkingsdeel. Voor beide wordt zo veel mogelijk gewerkt met laagdrempelige methodes, waarbij mensen ook kunnen kiezen voor bedragen. Tegelijkertijd moet dat waar de veiligheid echt in het geding is, wel op zo'n manier gebeuren dat de huizen veilig zijn na de versterkingsopgave. Mevrouw De Vries noemde het voorbeeld van boerenbedrijven. Bij bedrijven is het inderdaad over het algemeen nog een slag ingewikkelder, omdat huizen vaak in serie zijn gebouwd of van een bepaald type zijn, waardoor je veel sneller kunt zeggen wat er nodig is voor versterking en welk bedrag daarvoor nodig is. Bij bedrijven gaat het onvermijdelijk veel vaker om heel kleine aantallen of zelfs heel vaak om unieke gevallen. Ik ben letterlijk bij een ondernemer geweest die zei dat het voor zijn woonhuis goed was geregeld. Hij was daar tevreden over, want het was snel gegaan en het was een goed bedrag. Maar hij zei dat het voor zijn bedrijf — ik dacht dat het een garagebedrijf was — heel lang duurde, omdat hier bij elkaar kwam dat het een bijzonder gebouw is én een bedrijf dat een tijd lang of elders door moet gaan of geen inkomsten heeft. Dat leidt dan onvermijdelijk, hoe vervelend ook, tot maatwerk en een bewerkelijker pakket. Maar ook deze meneer, of de boer uit uw voorbeeld, heeft recht op een zo snel mogelijke op hem of haar toegesneden behandeling.

Mevrouw Kröger (GroenLinks):

Ik sluit me aan bij alle beschrijvingen en woorden van mijn collega's over wat het doet, de onzekerheid, de angst. Dat is natuurlijk ook een van de redenen waarom in de Mijnbouwwet is gezegd: we werken met die grenswaarden, het SodM kan waarschuwen en daarna kan de minister ingrijpen. Eigenlijk hoor ik deze minister hier zeggen: ik kan helemaal niet ingrijpen, want het afbouwpad kan niet sneller; bovendien gaan we eerst nog meer winnen, want die stikstoffabriek die al een hele lange tijd beloofd is, is toch weer vertraagd. Mijn vraag is: als er zo'n grenswaarde wordt geconstateerd door het SodM, als er zo'n waarschuwing uitgaat, wat is dan de concrete maatregel die deze minister kan nemen? Of stelt de systematiek met de grenswaarden gewoon niet zoveel voor en geeft dat de bewoners in Groningen absoluut geen zekerheid?

Minister Blok:

Dé concrete maatregel is: zo snel mogelijk stoppen met de winning uit het grote Groningenveld. Dat is in gang gezet, maar het vergt een overgangperiode omdat de realiteit nu eenmaal is dat de huizen en bedrijven in Nederland afhan-

kelijk zijn van dat gas. In een land waar uiteindelijk ook de verwarming moet branden zou het irrealistisch zijn om te suggereren dat dat in één keer kan. Boven op die snelle afbouw moeten we zo snel mogelijk met een heel pakket aan maatregelen — een daarvan is de stikstoffabriek en een andere die nog voorligt, is het inzetten van de opslag in Grijpskerk — vol inzetten op goed en zorgvuldig, maar ook zo snel mogelijk versterken en daarnaast veel breder op het versterken van het gebied in sociaal-economische zin. Er is een enorm programma om te zorgen dat er perspectief is: perspectief voor de mensen, perspectief voor het verdienvermogen. Al die programma's zijn in gang gezet. Nogmaals, ik begrijp alle ergernis over het tempo waarin dat plaatsvindt, maar het enige antwoord daarop is: en zo snel mogelijk daarmee verdergaan.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Beckerman, SP, tot slot.

Mevrouw Beckerman (SP):

In maart 2017 werd ik Kamerlid. De voorganger van deze minister zei toen: die versterkingsoperatie moet binnen vijf jaar zijn afgerond. Dat is bijna verstreken. Het enige antwoord dat deze minister vandaag heeft, is: ik heb een versnellingspakket voor de versterking. Voor de versterking die nu al klaar had moeten zijn en waarop 92% van de gedupeerden nog steeds aan het wachten is. Hoe moeten wij geloven dat er nu wel tempo wordt gemaakt? Het enige wat we zien gebeuren, is dat de norm naar beneden wordt bijgesteld terwijl we nog lang niet veilig zijn.

Minister Blok:

Ik gaf ook naar aanleiding van de eerdere vragen van mevrouw Beckerman aan dat ik heel goed begrijp en ook zelf in mijn gesprekken met bewoners te horen krijg wat het met hen doet dat er een aantal jaren geleden beloftes zijn gedaan en dat ze nu constateren dat het niet lukt, niet in de tijd en niet op die manier. Dat is inderdaad heel pijnlijk. Dat maakt onze verplichting nog groter om de versterkingsoperatie en het schadeherstel, dat er over het algemeen eerst bij komt, zo snel en zorgvuldig mogelijk te doen. Dat is ook precies de reden waarom — nogmaals, het is toevallig dat het vandaag bij elkaar komt, maar het is wel relevant dat de brief er ligt — we vandaag aankondigen hoe we dat doen en uitspreken dat we hopen dat de versterkingsoperatie in 2028 voltooid is. Ik begrijp dat mevrouw Beckerman vraagt waarom deze mensen het nu wel zouden vertrouwen. De enige manier om bij al die mensen dat vertrouwen terug te winnen is: ervoor zorgen dat die versterking wél plaatsvindt.

Mevrouw Beckerman (SP):

Dit is niet eens het begin van een antwoord op de vraag. Het enige wat de minister zegt, is: het is heel pijnlijk. Dit is echt heel veel meer dan "heel pijnlijk". Dit maakt echt mensen kapot. Het zou nu voorbij moeten zijn! Die gaskraan zou volgend jaar dichtgaan. En nu horen we: "Pijnlijk. Het gaat nog tientallen jaren door. De versterking is misschien in 2028 klaar. 10.000 mensen komen misschien niet eens meer aan de beurt. De gaskraan gaat open." Ik wil toch echt iets meer antwoord van het kabinet dan dit.

Minister Blok:

Ik moet niet in herhaling vervallen. Mevrouw Beckerman gaat ook in op het punt dat minder woningen dan aanvankelijk geraamd, de hele versterking door hoeven te maken. Dat is zo omdat aanvankelijk geen rekening werd gehouden met het snel beëindigen van de gaswinning. Ik zeg nogmaals: ik vind dat een cruciale beslissing. Met het snel beëindigen van de gaswinning wordt de échte oorzaak van de bevingen weggenomen. Nogmaals: dat leidt er niet toe dat er daardoor binnen enkele jaren helemaal geen bevingen meer zijn, maar de oorzaak wordt wel weggenomen. Na die beslissing om de gaswinning te beëindigen, is hier nogmaals naar gekeken: wat betekent dit voor het versterken van woningen? Het is ook logisch dat na zo'n beslissing die afweging wordt gemaakt. Je wilt het mensen ook niet aandoen om hun huis te versterken als dat niet nodig is. Dat is de reden waarom de groep woningen inmiddels kleiner is. Maar die reden is ook met de Kamer gedeeld. Ik zeg nogmaals: er is alle reden om deze groep zo snel mogelijk ook echt te versterken.

De voorzitter:

Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van het mondelinge vragenuur. Ik wil de minister van harte bedanken voor zijn beantwoording, en de Kamerleden voor het stellen van de mondelinge vragen. Ik schors de vergadering voor een enkel moment. Daarna gaan we over tot een korte regeling van werkzaamheden en daarna volgt het debat over corona.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.